

Pécsi Ítéltábla

Az ügy száma: Pf.V.20.020/2020/4.

A felperes:

felperes (cím2.)

A felperes képviselője:

ügyvédi Iroda (cím3., ügyintéző: Jogi_képviselő1 ügyvéd)

Az alperes:

alperes. (cím1.)

Az alperes képviselője:

ügyvédi iroda2 (cím4., ügyintéző: Jogi_képviselő2 ügyvéd)

A fellebbezést előterjesztő fél:

az alperes (5. sorszám alatt)

A per tárgya:

kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítása

Az elsőfokú bíróság:

Zalaegerszegi Törvényszék 5.P.20.753/2019/3.

Í t é l e t

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és a keresetet elutasítja.

A felperes által az alperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét 478.968, (négy százhetvennyolcezer-kilenc százhatvannyolc) forintra felemeli.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek tizenöt napon belül 60.700 (hatvanezer-hétszáz) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

- [1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes és az alperes jogelődje a Zrt1. (a továbbiakban: alperes) 2008. augusztus 12-én kölcsönszerződést kötöttek, az alperes 963.000.- Ft kölcsönt folyósított a felperes részére a XXX-001 forgalmi rendszámú Fiat Punto típusú személygépkocsi megvásárlásához. A szerződés szerint a mértékadó devizanem svájci frank, a felperes által választott normál devizakonstrukcióra figyelemmel a kamatváltozás I-t és a kamatváltozás II-t (árfolyamváltozást) a hirdetmény szerinti gyakorisággal kellett megfizetni. A felperes a szerződésben nyilatkozott arról, hogy az üzletszabályzatban

foglaltakat megismerte, megértette és azokat a szerződés aláírásával magára nézve kötelezőnek ismeri el.

- [2] Az üzletszabályzat I.6. pontja a normál devizakonstrukcióra, az I.7. pontja a havi fix konstrukcióra, a I.23. pontja a rendkívüli árfolyamesemény fogalmára vonatkozó rendelkezést tartalmazott. Az V.7. pont szerint a kölcsönbe vevő köteles a hitelező székhelyén és fióktelephelyén kifüggesztett hirdetmény szerinti költségeket, azok felmerülése esetén a hitelezőnek megtéríteni.
- [3] Az üzletszabályzat XI. fejezete tartalmazta a havi fix konstrukcióra vonatkozó külön rendelkezéseket, amelyek szerint a kölcsönszerződés futamideje a felek minden egyéb külön jognyilatkozata nélkül meghosszabbodik a kamatváltozás I. és a kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) megfizetésére rendelkezésre álló fizetési határidő időpontjáig. A kamatváltozás II-t (árfolyamváltozást) az utolsó törlesztőrészlet esedékessége utáni 30. naptól havi részletekben kell megfizetni. A XI.4. pont szerint azonban rendkívüli árfolyamesemény bekövetkezése esetén a hitelező jogosult az esedékessé vált törlesztőrészletekre jutó kamatváltozás II-t (árfolyamváltozást) a rendkívüli árfolyamesemény bekövetkeztét követően a kölcsönszerződés futamidejének lejártát megelőzően kiterhelni.
- [4] A felek a kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg a kölcsön visszafizetésének biztosítására opciós jogot alapítottak a finanszírozott gépjárműre.
- [5] A felperes kérelmére a felek kölcsönszerződésüket 2009. július 17. napjától úgy módosították, hogy a normál devizakonstrukciót fix devizakonstrukcióra változtatták, az alperes felhívta a felperes figyelmét, hogy az arra vonatkozó külön rendelkezéseket az üzletszabályzat tartalmazza. Az alperes azonban 2012. december 15-től kezdődően az árfolyam változást a felperesre kiterhelte, aki azt nem fizette meg. Ezért az alperes a szerződést 2013. március 12-én felmondta.
- [6] A Megyei Kormányhivatal Helység1Járási Hivatala ügyszám1. számú határozatával a per tárgyát képező gépjárművet 2013. május 27. napjától hat hónap időtartamra ideiglenesen kivonta a közúti forgalomból.
- [7] Az elsőfokú bíróság 5.P.20.103/2016/18. számú rész- és közbenső ítéletével a felek közötti kölcsönszerződésnek az árfolyamkockázat 50%-ot meghaladó részének a felperesre telepítése – az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás nem megfelelő volta miatt – tisztességtelenség miatti érvénytelenségét megállapította. Megállapította, hogy tisztességtelen az üzletszabályzat XI.4. pontja is, amely lehetővé tette az alperes részére fix devizakonstrukció esetén az árfolyam különbözet futamidő lejártá előtti leszámolását, továbbá érvénytelen a felperest „egyéb ügyviteli költség” fizetésére kötelező rendelkezés. A Pécsi Ítéltábla Pf.V.20.148/2017/4. számú rész-közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság rész-közbenső ítéletét az üzletszabályzat XIV.4. pontja érvénytelenségét megállapító részében helybenhagyta, az ezen felüli részében a fellebbezési kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül hatályon kívül helyezte és az első fokon eljáró bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.
- [8] A megismételt eljárásban a felperes nem tartotta fenn a szerződés érvénytelensége iránti kereseti kérelmét, ezért a bíróság e részében a pert megszüntette. A felperes a kereseti kérelmét a felmondás jogszerűtlenségének megállapítása, a törzskönyv kiadása, az elidegenítési és terhelési tilalom törlése, valamint a forgalomból kivonás megszüntetése tekintetében tartotta fenn. Álláspontja szerint a felmondás jogszerűtlen volt, mert a felperes szerződésszerűen teljesített, tartozása nem volt, ezért nem volt hajlandó az alperes felszólítására teljesíteni. Az alperes jogellenes magatartása nem adott alapot a vételi jog gyakorlására, mivel a szerződés kötése óta öt év eltelt, az alperes vételi joga megszűnt és így az annak biztosítására kikötött biztosítékok is feleslegesek.

- [9] Alperes a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a felperesnek nemcsak az árfolyamváltozás kiterheléséből, de amúgy is volt tartozása, ezért a felmondás jogszerű volt. A felek között létrejött kölcsönszerződésnek része az üzletszabályzat rendelkezése, amely az alperes részére a szerződés felmondása esetére a vételi jog gyakorlását lehetővé teszi. Azt az alperes a szerződés megkötésétől számított öt éven belül gyakorolta és megilletik a kikötött biztosítékok is.
- [10] Az elsőfokú bíróság 5.P.20.103/2016/47. sorszámú ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 nap alatt a XXX-001 forgalmi rendszámú Fiat Punto típusú személygépkocsi törzskönyvét a felperesnek adja ki és intézkedjék a bejegyzett elidegenítési és terhelési tilalom törlése és a gépjármű ismételt forgalomba helyezése iránt. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az állam javára külön adóhatósági felhívásra 14.400.- Ft kereseti illetéket, kötelezte a felperest, hogy fizessen meg 15 nap alatt az alperes részére 180.574.- Ft perköltséget, ezt meghaladóan a felek viselik saját perköltségüket.
- [11] Az elsőfokú bíróság az 1952. évi III. törvény 109. § (4) bekezdés alapján az alperes által előterjesztett igazolási kérelem folytán kitűzött és lefolytatott új tárgyalás eredményéhez képest a korábbi ítélet megváltoztatására alapot nem talált, így 5.P.20.763/2019/3. számú ítéletével a korábbi ítélete hatályban tartásáról határozott.
- [12] Az indokolásban rögzítette, hogy a perben azt kellett eldönteni, jogszerű volt-e az alperes felmondása vagy sem. Amennyiben a felperes, mint adós nem tesz eleget a törlesztési kötelezettségének, az a szerződés felmondására alapot adó súlyos szerződésszegésnek minősül. A felmondásra okot adó esemény a törlesztés elmaradása, a felmondás még jogszerű attól, ha a hátralék összegét valamivel magasabb összegben jelölik meg, mint amennyivel az adós ténylegesen tartozik. A perbeli esetben azonban nem ez történt, hanem az alperes jelentékenyen magasabb összegben határozta meg a felperes tartozását, mint ami a valóságban volt. A havi fix konstrukció ellenére az árfolyam emelkedést közvetlenül a felperesre hárította, tehát olyan törlesztőrészletet érvényesített vele szemben, ami még esedékes sem volt.
- [13] Nem jogszerű a felmondás, amely valótlan adatokat tartalmazó felszólításon alapul, emiatt a perben a felmondás jogszerűtlenségét kellett megállapítani. Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban lefolytatott bizonyítás, a kiegészítő szakértői vélemény alapján sem látott lehetőséget az elsőfokú ítélet megváltoztatására. Az igazságügyi könyvszakértő az alperes észrevétele alapján helytállónak találta ugyan, hogy a felmondás időpontjában a felperes összes lejárt és esedékes tartozása 33.536.- Ft volt, de az elsőfokú bíróság értelmezése szerint fenntartotta azt is, hogy a felperesnek 13.812.- Ft volt a felmondás időpontjában a tényleges tartozása.
- [14] Az elsőfokú bíróság a felmondás jogi megítélése szempontjából nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy 33.536.- Ft vagy 13.812.- Ft volt a felmondás indoka, mivel mindkét összeg csekély mértékű ahhoz, hogy ilyen súlyos jogkövetkezményt fűzzön hozzá az alperes. Mivel a felmondás nem jogszerű, így jogszerűtlen volt a vételi jog gyakorlása és annak jogkövetkezményei sem alkalmazhatók. Miután a vételi jog gyakorlása annak időpontjában jogszerűtlen volt, a szerződés megkötése óta pedig az öt év eltelt, ezért a bíróság vételi jog fennállása hiányában az azt biztosító kötelezettségeket is feleslegesnek találta, így a törzskönyv kiadását, az elidegenítési és terhelési tilalom törléséről intézkedést, valamint a forgalomból kivonás megszüntetését rendelte el. Álláspontja szerint az alperesnek mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy a per tárgyát érintő gépjármű a felperes nevére tehermentesen átírásra kerüljön, s a forgalomba visszahelyezés is megtörténjen.
- [15] Az ítélet ellen az alperes fellebbezett, annak megváltoztatását, a kereset elutasítását és a felperes kötelezését kérte az első és másodfokú eljárás során felmerült költségei megfizetésére.

- [16] Elsődlegesen arra hivatkozott, amikor a felperes a felmondás jogszerűtlenségének megállapítását kérte a kölcsönszerződés érvénytelensége helyett, keresetét az 1952. évi III. törvény 146/A § (1) bekezdésében meghatározott határidőn túl módosította, a meg nem engedett keresetváltoztatás miatt azt el kellett volna utasítania az elsőfokú bíróságnak a 141/A. § (6) bekezdése alapján. Amennyiben ezt az álláspontot a másodfokú bíróság nem osztja, arra is hivatkozott, a felmondás jogellenességének megállapítása iránti kereset előterjesztésének az 1952. évi III. törvény 123. §-ában meghatározott előfeltételei nem álltak fenn, a keresetet ebből az okból is el kellett volna utasítani. Harmadlagosan azt adta elő, a felperes ténylegesen nem is megállapítási, hanem marasztalási keresetet terjesztett elő a törzskönyv kiadása, az elidegenítési és terhelési tilalom törlése, valamint a gépjármű ismételt forgalomba helyezése iránt, ami azonban alaptalan volt. Az alperes a kölcsönszerződést ugyanis jogszerűen mondta fel, felmondása mind az üzletszabályzat rendelkezéseinek, mind az 1959. évi IV. törvény 525. § (1) bekezdés e) pontjának megfelelt. Arra figyelemmel, hogy a fix devizakonstrukcióra irányuló megállapodás mellett a futamidő lejártát megelőzően az árfolyamváltozásból eredő többlet fizetési kötelezettség nem lett volna kiterhelhető, a felmondás akkor lett volna jogszerűtlen, ha a felperesnek csak az árfolyamváltozás kiterheléséből eredően volt hátraléka a felmondáskor. A perben lefolytatott bizonyítás eredménye, a könyvszakértő módosított véleménye alapján azonban megállapítható, hogy a felperesnek akkor is állt fenn tartozása a szerződés felmondásakor, ha a korábban kiterhelt árfolyam-különbözetet nem lehet figyelembe venni, a felperes ezért jogszerűen mondta fel a kölcsönszerződést.
- [17] A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Kiemelte, a felmondás jogszerűtlenségének megállapítására irányuló önálló keresete nem volt, hanem erre a tényre figyelemmel állította, hogy a felperes számára a vételi jog nem vált gyakorolhatóvá, ami miatt a felperes köteles a perbeli személygépkocsi törzskönyvének kiadására, és intézkedésre az elidegenítési és terhelési tilalom törlése és a gépjármű ismételt forgalomba helyezése iránt.
- [18] A fellebbezés megalapozott.
- [19] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a rendelkezésre álló okirati bizonyítékok és a kiegészített könyvszakértői vélemény alapján az alábbiak szerint pontosítja és kiegészíti.
- [20] A kölcsönszerződés részévé vált üzletszabályzat I.29. pont alapján elsődleges biztosítékként a kölcsön visszafizetésének biztosítására a hitelező javára arra gépjárműre alapított jelzálogjog vagy opció és vagy a hitelezővel, mint vevővel kötött adásvételi szerződés szolgál, amely megvásárlásához a hitelező a kölcsönt folyósítja. A II.1. e) pont szerint a biztosíték nyújtására vonatkozó szerződés írásban érvényesen történő létrejötte a kölcsön folyósításának feltétele. A VI.1. pont alapján a kölcsönvevő köteles a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és törzskönyvébe a hitelező javára – a felek között létrejött szerződésnek megfelelően – a vételi jogot vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező, mint a korlátozás jogosultja részére küldje meg. A 10. pont szerint amennyiben a hitelező zálogjogát érvényesíti vagy a vételi jogát gyakorolja, illetve a hitelezővel, mint vevővel kötött adásvételi szerződés hatályba lép, úgy a kölcsönbe vevő köteles a hitelező felszólítására a gépjárművet – a felszólításban meghatározott időpontban és helyen a hitelező birtokába adni. A IV.9. pont szerint a hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzés törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni, amennyiben a kölcsönbe vevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette.
- [21] A kölcsönbe vevő fizetési kötelezettségei között határozza meg az V. 2. pont, hogy köteles az egyedi kölcsönszerződésben és a kamatváltozást terhelő bizonylatokban meghatározott

fizetési kötelezettségeinek legkésőbb az esedékesség időpontjában eleget tenni. Sem a számla, illetve készpénzátutalási megbízás hiánya a kölcsönszerződésben meghatározott fizetési kötelezettség teljesítése alól nem mentesít, és nem módosítja az esedékesség időpontját sem. Az alperes 2009. július 16-tól hatályos hirdetménye szerint a nem teljesített fizetési kötelezettséggel kapcsolatos figyelmeztető levél díja 5700 Ft.

- [22] A VIII.1. a) és b) pontja alapján a hitelező jogosult a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondani, amennyiben a kölcsönbe vevő a kölcsönszerződésben foglalt kötelezettségeit megszegi, így különösen ha a kölcsönbe vevő első alkalommal 15 napot meghaladó fizetési késedelembe esik és a hitelező által meghatározott póthatáridőben sem teljesít, és akkor is, ha második alkalommal is fizetési késedelembe esik, anélkül, hogy a hitelező – akár az első alkalommal is – a teljesítésre írásbeli felszólítást küldene, és póthatáridőt jelölne meg.
- [23] A X. 1. és 2. pont arról rendelkezik, hogy amennyiben a hitelező az opciós szerződésben foglalt feltételek beállta esetén az opciós jogát gyakorolja, úgy jogosult az opciós vételárba a kölcsönbe vevővel szemben az elszámolás értéknapiján fennálló követeléseit beszámítani. A hitelező a kölcsönbe vevővel szemben fennálló követeléseinek kielégítése céljából a gépjármű tulajdonjogának megszerzését és birtokba vételét követően azt kereskedelmi forgalomban értékesíti.
- [24] A felek közötti opciós szerződés a következő releváns kikötéseket tartalmazza: A szerződő felek a kölcsönbe vevőnek a hitelezővel szemben fennálló kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségei biztosítására, beleértve a fizetési kötelezettség késedelmes teljesítése miatt felszámított késedelmi kamatot, valamint az esetlegesen felmerülő végrehajtási költségeket is, vételi jogot alapítanak a hitelező javára a kölcsönbe vevő tulajdonát képező gépjárműre. A szerződő felek a hitelező javára alapított vételi jog biztosítására a vételi joggal terhelt gépjármű tekintetében elidegenítési és terhelési tilalmat kötnek ki. A hitelező a vételi jogát abban az esetben gyakorolhatja, ha a kölcsönbe vevő a kölcsönszerződésben megjelölt bármely esedékességi időpontban az esedékességet követő tizenöt napon belül akár részben vagy egészben nem tesz eleget valamely fizetési kötelezettségének, továbbá, ha a kölcsönszerződés bármely oknál fogva felmondásra kerül. A hitelező opciós jogát a kölcsönbe vevőhöz intézett egyoldalú írásos nyilatkozatában gyakorolja, amely nyilatkozat tartalmazza az opció tárgyát képező gépjármű hitelező, mint tulajdonos részére történő átadásának helyét és időpontját is. Megállapodtak abban is, hogy amennyiben a hitelező az opciós jogát gyakorolja, úgy a gépjárműre vonatkozó tulajdonjogát a rendőrhatalósági nyilvántartásba a törzskönyvbe és a forgalmi engedélybe az opciós jog gyakorlásáról szóló nyilatkozata alapján a kölcsönbe vevő minden egyéb külön nyilatkozata nélkül is jogosult átvezettetni.
- [25] Miután a felek kölcsönszerződésüket 2009. július 17. napjától módosították, a normál devizakonstrukciót fix devizakonstrukcióra változtatták, a felperes többször is elmulasztotta a fizetési határidőt. Az alperes 2011. március 19-én, 2011. augusztus 17-én, 2012. január 18-án, 2012. július 18-án és 2012. október 19-én is írásban szólította fel, hogy a felmondás elkerülése érdekében póthatáridőben fizesse meg lejárt tartozásait. E felhívásoknak a felperes eleget tett.
- [26] A felperes kisebb késedelmek mellett a törlesztőrészleteket fizette, azonban az egyéb díjak – így a fenti fizetési felszólítások díja – tekintetében több esetben is elmaradása volt. Az alperes a felperes befizetéseit minden esetben a legkorábbi esedékességű, még ki nem egyenlített kötelezettségekre számolta el, ezért – figyelemmel arra is, hogy 2012. december 15-i fizetési határidővel 13.519 Ft árfolyamváltozást is kiterhelt – 2013. január 23-án már 44.955 Ft lejárt tartozást tartott nyilván, aminek 2013. február 11-ig történő megfizetésére írásban felszólította a felperest azzal, hogy a lejárt tartozás befizetésével együtt az időközben esedékessé váló kötelezettségeket is teljesítse. Figyelmeztette, hogy ennek elmaradása esetén a szerződés azonnali hatállyal felmondásra kerül.

- [27] A felperes a fizetési póthatáridőt elmulasztotta, erre tekintettel az alperes 2013. február 18-án az üzletszabályzat szerződésszegés jogkövetkezményeire vonatkozó rendelkezésére hivatkozással felmondta a kölcsönszerződést, azonban nem azonnali hatállyal, hanem 2013. március 12. napjára. Ezzel lehetőséget biztosított a felperesnek arra, hogy a felmondás napjáig esedékessé vált 83.563 forintban felszámított meg nem fizetett tartozás és a visszavonás 23.920 forint ügyviteli költsége megfizetésével sor kerülhessen a felmondás visszavonására és a szerződés ne szűnjön meg a felmondási idő lejártával.
- [28] A felmondásban a felperes azt is bejelentette, hogy az opciós jogát a felmondás napjával gyakorolja és felhívta a felperest a gépjármű haladéktalan birtokba adására.
- [29] A felperes sem a felmondás visszavonásának feltételéül meghatározott, sem a tényleges hátralékos tartozásának megfelelő összeget nem fizette meg 2013. március 12-ig az alperesnek, február 18-án egy havi törlesztőrészletnek megfelelő 19.724 Ft-ot, valamint 2013. február 26-án 3600 Ft-ot teljesített.
- [30] A felmondásban meghatározott 83.563 Ft hátralékos tartozás részét képezte az alperes által tisztességtelen szerződési feltétel alapján 2012 december 15. napjával kiterhelt 13.519 Ft, és 2013. február 15. napjával kiterhelt 13.184 Ft, összesen 26.703 Ft árfolyamváltozás is. A teljes számlaforgalmat vizsgálva a póthatáridő után megfizetett 23.324-et Ft-ot is elszámolva a felmondási idő lejártakor, 2013. március 12-én az árfolyamváltozás levonásával kimutatható lejárt tartozás 33.536 Ft volt, ami a 2013. január 15-én esedékessé vált törlesztőrészletből 8.112 Ft hátralékból, a február 15-én esedékes, a fizetési felszólítás költségeként a felszámított 5700 Ft hátralékból és a február 15-én esedékessé vált 19.724 Ft-ot kitevő törlesztőrészletből állt.
- [31] Az így kiegészített és pontosított tényállás alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által levont jogi következtetéssel és ezért a keresetet teljesítő érdemi döntéssel nem értett egyet.
- [32] A fellebbezés érveire figyelemmel a másodfokú bíróság először azt rögzíti, hogy a felperes megismételt eljárásban fenntartott keresetében – amely megfogalmazása szerint a felmondás jogszerűtlenségének megállapítására, valamint a gépjármű törzskönyvének, az elidegenítési és terhelési tilalom törléséhez szükséges jognyilatkozatnak a kiadására és az ismételt forgalomba helyezéshez szükséges intézkedések megtételére irányuló részből tevődött össze – a felmondás jogszerűtlenségre történő hivatkozás ténylegesen nem jelentett sem valódi, sem látszólagos keresethalmazatot. A felperes keresete az alperes meghatározott magatartásokra kötelezésére irányult, tehát tisztán marasztalási jellegű, a kért megállapítás az alperes védekezésének elhárításával az érvényesített jog további megalapozására irányult, az arra való hivatkozás az 1952. évi III. törvény 146. § (5) bekezdés a) pontja alapján nem minősült keresetváltoztatásnak.
- [33] Mivel a felperes a megismételt eljárásban fenntartott keresetében megállapításra irányuló önálló kereseti kérelmet nem érvényesített, az alperes álláspontjával szemben az elsőfokú bíróságnak nem kellett vizsgálnia az 1952. évi III. törvény 123. §-ban előírt feltételek fennálltát, és azok hiányára alapítottan nem volt helye a kereset érdemben történő elutasításának sem.
- [34] A felperes kötelezésre irányuló kereseti kérelmét arra alapította, hogy az alperes perbeli gépjárműre vonatkozó vételi joga a törvény rendelkezése és a szerződés kikötése szerinti öt éves időtartam elteltével megszűnt, az opciós jog alapján tehát már nem jogosult a törzskönyv birtokban tartására, a vételi jogot biztosító elidegenítési- és terhelési tilalomra és a gépjármű forgalomból való kivonására sem.

- [35] Az alperes ellenkérelmében arra hivatkozott, hogy opciós jogával határidőn belül élt, a gépjárművet egyoldalú nyilatkozattal megvásárolta, a törzskönyvet ezért jogszerűen tartja magánál, ami miatt a kereset alaptalan.
- [36] Ezzel a védekezéssel szemben hivatkozott a felperes arra, hogy az alperes a vételi jogát csak jogszerű felmondást követően gyakorolhatta volna, állította azonban annak jogszerűtlenségét, mert a felmondás időpontjában a tisztességtelen szerződési kikötés alapján kiterhelt árfolyamváltozás figyelmen kívül hagyásával lejárt tartozása valójában nem állt fenn. Ezt az alperes vitatta.
- [37] Az alperes a perben kirendelt szakértő kiegészítő véleményével bizonyította, hogy amikor a kölcsönszerződést felmondta, a tisztességtelen szerződési kikötés alapján kiterhelt árfolyamváltozás figyelmen kívül hagyásával és a felmondás napján, 2013. február 18-án teljesített 19.724 Ft elszámolásával is állt fenn hátralékos tartozása a felperesnek 33.536 Ft-ban, ami a januári és februári törlesztőrészletből és az utolsó fizetési felszólítás költségéből maradt fenn.
- [38] A másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróság következtetésével, azzal, hogy a felmondáskor ténylegesen fennállt 33.536 Ft tartozás csekély mértékű ahhoz, hogy a felmondás jogkövetkezményét fűzze hozzá az alperes, ami miatt a felmondás jogszerűtlen.
- [39] Az elsőfokú bíróság felhívta ugyan döntésének alátámasztására a BH2017. 154. számú eseti döntést, amely szerint, ha az adós nem tett eleget a törlesztési kötelezettségének, az a szerződés felmondására alapot adó súlyos szerződésszegésnek minősül. Ez a határozat azonban azt is tartalmazza, ilyen esetben a felmondásra okot adó esemény a törlesztés elmaradása, ezért ha az bekövetkezett, a felmondás jogszerű lesz attól függetlenül, hogy felszólító levél, illetve a felmondás a hátralék összegét a ténylegesnél valamivel magasabb összegben jelölte meg.
- [40] Abban nem tévedett az elsőfokú bíróság, hogy az adósnak a jogügylet felmondását megalapozó szerződésszegése, a törlesztési hátralék fennállása a felmondás idejére vetítetten az érvénytelen szerződési feltételek alkalmazásával felszámított összegek nélkül, az azokra vonatkozó fizetési kötelezettség elhagyásával vizsgálendő. Az érvénytelen szerződési feltétel nem hoz létre jogosultságot az abban szabályozott fizetési kötelezettség követelésére, nem társíthatók hozzá továbbá egyéb joghatások sem, a szerződés érvénytelen rendelkezésében előírt fizetési kötelezettség elmulasztása miatt a fogyasztótól jogszerűen követelhető és a részéről a szerződés megszegéseként értékelhető tartozás hiányában nem tekinthető jogszerűnek a hitelező felmondása, ha azt az érvénytelen rendelkezés megsértésére alapította.
- [41] A felmondásra a felek szerződésének részévé vált üzletszabályzat a VIII.1. a) és b) pontjai alapján nem a hátralék bizonyos összege adott alapot, hanem a fizetési késedelem bekövetkezése – első alkalommal a tizenöt napot meghaladó fizetési késedelem és a hitelező által meghatározott póthatáridő elmulasztása, illetve az ismételt fizetési késedelem. Az alperes tehát ilyen esemény bekövetkeztét követően az 1959. évi IV. törvény 525. § (1) bekezdés e) pontja szerint jogosult volt a szerződés azonnali hatályú felmondására – ebből következik, hogy a felmondási idő tűzésével történő felmondásra is. Mivel bizonyította, hogy a felmondáskor a felperesnek 33.536 Ft hátraléka állt fenn úgy, hogy korábban öt alkalommal csak a fizetési felszólításban biztosított póthatáridőben, késedelmesen teljesített, a felmondáskor fennálló hátralékot pedig fizetési felszólítás ellenére sem teljesítette, a felmondásra okot adó esemény bekövetkezett. Annak, hogy a felmondást követően megállapításra került az árfolyamváltozás szerződés lejárt előtti kiterhelését lehetővé tevő szerződéses feltétel tisztességtelenség miatti érvénytelensége, nincs olyan jogkövetkezménye, hogy a ténylegesen bekövetkezett és a felmondásra alapot adó fizetési késedelem folytán fennálló tényleges hátralék ellenére a felmondás jogszerűtlenné válna.

- [42] A tényleges tartozás összegének annyiban valóban jelentősége van, amennyiben az nem lett volna olyan mértékű, amely súlyos szerződésszegésként a szerződés felmondásához vezethet, megállapítható lett volna a felmondás jogszerűtlensége. Ezt azonban minden ügyben az adott szerződés tartalma és teljesítésének körülményei figyelembevételével esetenként kell értékelni.
- [43] A felperesnek késedelme miatt az alperes két év alatt hat alkalommal küldött fizetési felszólítást, a felperes az utolsó póthatáridőt el is mulasztotta, lejárt tartozása még a póthatáridőt követően teljesített befizetés elszámolásával is jelentősen meghaladta a havi törlesztőrészlet összegét, amihez viszonyítva nem volt olyan jelentéktelen tartozásként értékelhető, ami a felperes terhére a súlyos szerződésszegésnek minősülő kötelezeti késedelem megállapítását kizárná. Utal a másodfokú bíróság arra, amennyiben a felperes úgy ítélte meg, a fix konstrukció kikötésére figyelemmel árfolyamváltozással nem tartozik, ami miatt a fizetési felszólításban szereplő hátralékos összeg téves, a januári törlesztőrészlet hátralék, az időközben esedékessé vált februári fix törlesztőrészlet és a felszólítási költség póthatáridőben történő megfizetésével minden további nélkül el tudta volna hárítani a felmondás hátrányos jogkövetkezményeit, mert abban az esetben szerződésszegése hiányában jogszerű felmondásra nem lett volna lehetőség.
- [44] Az opciós szerződés 7. pontja szerint a hitelező a vételi jogát abban az esetben gyakorolhatta, ha a kölcsönbe vevő a kölcsönszerződésben megjelölt bármely esedékességi időpontban az esedékességet követő tizenöt napon belül akár részben vagy egészben nem tett eleget valamely fizetési kötelezettségének, továbbá, ha a kölcsönszerződés bármely oknál fogva felmondásra került. Ennek alapján az alperes a vételi jogát két feltétel valamelyikének a bekövetkeztétől függően gyakorolhatta: a felperes fizetési kötelezettségének 15 napon túli elmulasztása, vagy a szerződés felmondása esetén. Tény, hogy az alperes a szerződést felmondta, ezt a másodfokú bíróság jogszerűnek értékelte, ezen túl a januári törlesztőrészletből eredő fizetési késedelme a felmondáskor a tizenöt napot meghaladta. Az alperes vételi jogát 2013. február 18-án a szerződéskötéstől számított öt éven belül gyakorolta.
- [45] A vételi jog lényege, hogy a tulajdonos a vételi jog alapításával a szerződésben egyoldalú hatalmasságot biztosít a jogosult részére, amely alapján a tulajdonoshoz intézett írásbeli nyilatkozatával létrehozhatja az adásvételi szerződést. Ebben az esetben is irányadó az 1959. évi IV. törvény 117. § (2) bekezdése, amely szerint a tulajdonjog megszerzéséhez az átruházásra irányuló szerződésen vagy más jogcímen felül a dolog átadása is szükséges. A dolgot és a dologgal kapcsolatos körülményekre, illetőleg jogokra és terhekre vonatkozó okiratokat a 367. § (1) bekezdése értelmében az eladó köteles átadni a vevőnek. Ebből következően az adásvételi szerződés megkötésével a vevőnek kötelmi igénye keletkezik arra, hogy az eladó kiadja neki a dolgot és az ahhoz kapcsolódó okiratokat, ha pedig azok már a szerződéskötést megelőzően a birtokába kerültek, úgy azokat a továbbiakban már mint tulajdonos tarthatja birtokában. A per adatai szerint a felperes a vételi jog tárgyát képező gépjárművet nem adta át az alperesnek, a vételi jog gyakorlásával létrejött adásvételi szerződés alapján azonban jogszerű igénye keletkezett az alperesnek nem csak a gépkocsi, hanem annak okmányai birtoklására is, jogosult ezért a vételi jog biztosítékeként birtokába került törzskönyvet, mint a jármű tulajdonjogát igazoló okiratot a továbbiakban is magánál tartani, és megilleti a tulajdonjog megszerzésének biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalom.
- [46] A per adatai szerint a járművet az alperes kérelmére a hatóság 2013. május 27. napjától hat hónapi időtartamra ideiglenesen vonta ki a közúti forgalomból, erre tekintettel a gépjármű ismételt forgalomba helyezéséhez nincs szükség az alperes részéről semmilyen intézkedésre – hiszen a közúti közlekedési igazgatási feladatokról szóló 326/2011. (XII. 28.)

Kormányrendelet 100. § (8) bekezdése szerint a közúti forgalomból történő ideiglenes kivonás időtartamának lejártát követően a jármű a közúti forgalomban külön közlekedési igazgatási eljárás nélkül részt vehet. A gépjármű ismételt forgalomba helyezéséhez szükséges intézkedésekre kötelezés iránti kereset már ebből az okból is alaptalan volt.

- [47] Az így kifejtett indokok alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét az 1952. évi III. törvény 253. § (2) bekezdése alapján – a 256/A § (1) bekezdés b) pontja szerint tárgyaláson kívül eljárva – megváltoztatta és a keresetet elutasította.
- [48] A másodfokú bíróság döntésével az alperes pernyertes lett, ezért az 1952. évi III. törvény 78. § (1) bekezdése alapján a felperes köteles a részéről felmerült teljes elsőfokú perköltség megfizetésére. Az alperes a perben 272.748 Ft szakértői díjat előlegezett, az őt képviselő ügyvéd 32/2003. (VIII. 21.) IM rendelet 3. § (3) bekezdése alapján megállapított munkadíja három óra tárgyalási jelenlét és tíz érdemi beadvány megszerkesztésére figyelemmel forgalmi adóval együtt 82.550 Ft-ot, útiköltsége pedig 47.970 Ft-ot tett ki. Az alperes részéről a korábban folyamatban volt másodfokú eljárásban 75.700 Ft perköltség is felmerült, ezért a felperes által az alperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét a másodfokú bíróság 478.968 Ft-ra felemelte.
- [49] A felperes köteles megtéríteni az alperes részére a másodfokú perköltséget is, amely a lerótt 48.000 Ft illetékből és 32/2003. (VIII. 21.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése alapján megállapított 12.700 Ft általános forgalmi adóval növelt ügyvédi munkadíjból áll. A felperes viseli a saját költségeit.

Pécs, 2020. március 2.

Dr. Zóka Ferenc s.k. a tanács elnöke, Dr. Kovács János s.k. előadó bíró, Dr. Hrubai Adrienn s.k. bíró